

A bíróságok szerint is jogsértő volt, hogy a Magyar Újságírók Országos Szövetsége ajánlott minimál árakat tett közzé

2010 januárjában első fokon, majd 2010 júniusában másodfokon is bírósági döntés született a Magyar Újságírók Országos Szövetségével szemben hozott GVH döntés (Vj-36/2008) felülvizsgálatára indult perben. A GVH 2008. december 2-i határozatával a gazdasági verseny korlátozásának tilalmába ütköző magatartás miatt marasztalta el a Magyar Újságírók Országos Szövetségét, amiért a szervezet 2002-től „Honortábla” elnevezéssel internetes honlapján, illetve a Magyar Sajtó című lapban ajánlott minimálárakat tett közzé.

A Honortábla első változatát a Szövetség 2002-ben tette közzé azzal a céllal, hogy legalább ajánlás, orientálás szintjén fogalmazza meg az újságírók foglalkoztatásának, az újságírói munka felhasználásának körülményeit, feltételeit. A Honortábla részletes leírást tartalmaz az egyes szakmákra (így az újságírói, a szerkesztői, a fotós, a rádiós, a televíziós, a tervezőszerkesztői és a karikatúrista tevékenységekre) vonatkozó ajánlott minimumdíjazási tételekről. Az abban szereplő alapösszegeket a szövetség minden évben az előző évi infláció mértékével megemelte. A 2008. január 1-jétől alkalmazott Honortáblában egyebek között az is szerepel, hogy a Honortáblákban megjelölt összegek az elmúlt években a nagyobb kiadónál szinte gyakorlattá váltak, azokat jogvita esetén a bíróság minden esetben figyelembe veszi, illetve az egyezkedő felek a legtöbb esetben elfogadják azokat az egyezség alapjául, s egyre gyakoribb, hogy új szerződések megkötésekor is az eljárás alá vont Honortáblája alapján állapítják meg a díjakat.

A Honortábla először a 2004 közepéig megjelent Magyar Sajtó című havilapban, majd a szövetség internetes honlapján került közzétételre.

A GVH megállapította, hogy a szövetség célja az ajánlott árak közzétételével a verseny befolyásolása, korlátozása volt, de a kifogásolt magatartás a célzat mellett alkalmas is volt a verseny befolyásolására,

amit önmagában is igazol a 2008. évre vonatkozó táblázatok tartalma.

A Fővárosi Bíróság (FB) egyetértett a GVH következtetésével, miszerint a szövetség által alkalmazott Honortábla egyértelműen vételi, illetve eladási árakra vonatkozott. A tábla az árak kialakulását, meghatározását az adott időszakban – a felperes által sem vitatva – jelentősen befolyásolta, de a szervezet döntése a tényleges hatástól függetlenül is alkalmas lett volna a jogsértés előidézésére. Az FB teljesen közömbösnek találta a jogsértés szempontjából azt a felperesi hivatkozást, hogy a Honortábla egy különleges „piacra” vonatkozott, amely piacon a szereplők sok esetben nehéz, kiszolgáltatott helyzetben vannak. A jogalkotó ugyanis nem kívánta megkülönböztetni versenyjogi szempontból az újságírói tevékenység piacát a többi áru és szolgáltatás piacától, így erre a területre is az általános versenyjogi szabályok vonatkoznak és alkalmazandók. Közömbösnek ítélte a jogsértés szempontjából a bíróság – a Tpv. erre vonatkozó rendelkezésének hiányában – azt a körülményt is, hogy felperes rendelkezett-e annak idején a Honortábla vonatkozásában a kikényszerítés lehetőségével.

A Fővárosi Ítélető tábla (FI) helybenhagyta az FB – és ily módon a GVH – döntését. A felperesi szövetség a per során következetesen azzal érvelt, hogy a szervezet kizárólag magánszemélyek személyegyesületeként működik, ezért esetében a Tpv. 11. §-a nem alkalmazható. Ennek kapcsán a másodfokú bíróság elvi élel rögzítette, a Tpv. szövegéből következik, hogy a versenyjogi szabályozás alanya nem csak gazdasági társaság, hanem természetes személy is lehet, amennyiben a törvény tárgyi hatálya alá tartozó magatartást fejt ki. Nem annak van tehát jelentősége, hogy magánszemélyről vagy gazdasági társaságról van-e szó, hanem annak, hogy folytat-e versenyjogi szempontból releváns gazdasági tevékenységet. A vállalkozás fogalma tehát – függetlenül annak jogi helyzetétől, de még a pro-

fitorientáltságától is – kiterjed minden olyan piaci szereplőre, amely gazdasági tevékenységet végez. A tág értelemben vett újságíró tevékenységéért megbízási díj illeti meg. Az újságíró a szolgáltatást a saját kockázatára végzi; neki kell viselnie a pénzügyi veszteséget, ha a termékét nem, vagy nem az általa kívánt díj ellenében tudja eladni, illetve ha a kiadások meghaladják a bevételeket. Ez az újságírói tevékenység tehát – a gazdasági jellege és a pénzügyi kockázatviselés folytán – vállalkozásnak minősül, ezért kiterjed rá a Tpv. személyi hatálya. Mivel pedig a Tpv. 11. §-ának (1) bekezdése a vállalkozások közötti megállapodásról, illetve a vállalkozások társadalmi szervezetének a döntéséről rendelkezik, ezért a vállalkozó tagokból is álló felperesi szövetség magatartására is kiterjed annak hatálya. Alaptalannak ítélte az FI a szövetség azon hivatkozását is, hogy az ajánlások nem bírtak kötelező erővel a tagok számára. A Tpv. szerinti döntés fogalmát ugyanis szélesen kell értelmezni; éppúgy ide tartoznak a társadalmi szervezet stb. szabályzatai, mint a tagokra formailag nem kötelező, de magatartásukat ténylegesen befolyásoló ajánlások.

A másodfokú bíróság azon az állásponton volt, hogy a felperesi szövetség azzal az állítással, miszerint az ajánlott árak közzététele az újságírók érdekvédelmét szolgálta, az ő egzisztenciájukat akarta biztosítani, maga ismerte el a Honortábla elkészítésével elérni kívánt célt. Az, hogy a szövetség annak érdekében határozta meg a minimálárakat, hogy az újságírók számára jobb megélhetési lehetőséget, megfelelőbb anyagi helyzetet biztosítson, is mutatja, hogy az ajánlott árak és az újságírói tevékenység színvonala között semmiféle összefüggés nincsen. A szabott árak tehát önmagukban nem zárják ki a gyenge minőségű szolgáltatást, az árak nem jelentenek garanciát az elvárt minőség megvalósítására. Márpedig a piacnak éppen az a lényege, hogy a gazdasági verseny érvényesüljön; a versenyké-

pes termék magasabb honoráriumot, a kevésbé színvonalas pedig alacsonyabb megbízási díjat eredményezzen. Mindebből következik, hogy a felperes az általa rögzített árakkal kifejezetten a piac normál működését, a szabad versenyt kívánta megakadályozni, a szolgáltatásért kö-

vetelt összeget a vállalkozások egyéni költségeitől, a termék szakmai minőségétől függetlenül, versenyjogi szempontból indokolatlanul egységesítette. A bíróság szerint sem vitatható, hogy a felperesi szövetség egyik fő feladata a tagok érdekvédelme, ezért méltányolható törekvés, ha a

tagjai számára megfelelő egzisztenciát, színvonalas megélhetési lehetőséget akar biztosítani. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy jogszabályi felhatalmazás hiányában még ennek érdekében sem jogosult a piac működését befolyásolni, a gazdasági versenyt torzítani.

Jogerős ítélet a Posta/Lapker kartell ügyben hozott GVH-döntésről

A Versenytanács még 2007 novemberében hozott határozatában állapította meg, hogy a Magyar Posta Zrt. és a Magyar Lapterjesztő Zrt. versenykorlátozó megállapodást kötöttek egymással, amikor megegyeztek abban, hogy a Magyar Posta 2001 decemberétől 2007. december 31-ig nem foglalkozik nagykereskedelmi hírlapárusítással, és a Magyar Lapterjesztő Zrt. 2003 januárjától 2007. december 31-ig nem foglalkozik a Magyar Posta Zrt. érdekkörébe tartozó lapok előfizetéses lapterjesztésével. A GVH mindkét vállalkozásra egyaránt 468 millió forintos bírságot szabott ki.

Mivel az érintettek nem értettek egyet a GVH döntésével, bírósághoz fordultak. Mint arról korábbi lapszámunkban (IV. évfolyam 4. szám) már beszámoltunk, az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság 2008 októberében meghozott ítéletével elutasította a kereseteket és helyben hagyta a GVH döntését.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla (FÍ) 2009 áprilisában hozott ítéletet az ügyben, amellyel részben megváltoztatta a Fővárosi Bíróság ítéletét, és a bíróság összegét mindkét vállalkozás vonatkozásában 250 millió forintra szállította le.

Az ügy érdemét érintően a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a rendelkezésre álló szerződések – mint abszolúte objektívnek tekinthető okirati bizonyítékok –, továbbá a GVH vizsgálata során feltárt, a szerződések megkötését megelőző tárgyalásokról készült emlékeztetők a felperesek eljárás során tett nyilatkozatai, és egyéb bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felperesi vállalkozások piacfelosztó megállapodást kötöttek egymással. Kiemelte azt is, hogy

a felperesek írásban megkötött szerződésbe foglalt közös piacfelosztó célja az volt, hogy a meg nem támadási megállapodásukban foglaltak folytán a konkurencia – és így lényegében a verseny – kizárásával a status quót fenntartva, saját tradicionális piacokon kölcsönösen, továbbra is lényegében egyeduralmat biztosítsanak maguknak, illetve egymás számára.

A másodfokú bíróság indokoltnak tartotta a bíróság kiszabását a vállalkozásokkal szemben, azonban a GVH által a bíróság kiszabása során figyelembe vett enyhítő és súlyosító körülmények mérlegelését nem tartotta okszerűnek. Az FÍ szerint a felperesek terhére megállapított, a piaci verseny kizárását célzó kartellmegállapodással elkövetett versenyjogsértés súlyos, amely tárgyi súlyt jelentősen enyhíti, hogy a megállapodás tényleges piaci hatása csekély volt, amit a bíróságkiszabás körében is igen nyomatékosan, enyhítő körülményként kell figyelembe venni. Az adott ügyben e tényező súlyát, nyomatékát oly mértékűnek ítélte a másodfokú bíróság, hogy ennek alapján indokoltnak látta a GVH által kiszabott bírságösszeg mérséklését.

A GVH és a felperes vállalkozások egyaránt felülvizsgálati kérelemmel éltek a döntéssel szemben. A Legfelsőbb Bíróság (LB) 2010 májusában meghozott ítélete hatályon kívül helyezte a másodfokú ítéletet, helyben hagyva a Fővárosi Bíróság által az ügyben hozott elsőfokú ítéletet.

A felperesek között létrejött együttműködési megállapodás értékelését illetően az LB minden tekintetben egyetértett a másodfokú ítéletben foglaltakkal.

A bíróság összecszerűségének meghatározását illetően azonban az LB nem a jogerős ítéletben foglaltakat, hanem az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta. Kiemelte, hogy a közigazgatási perben a bíróság a Pp. 339. §-ából következően kizárólag a keresettel támadott határozatok jogszerűségét vizsgálhatja. A határozatok érintésének csakis akkor van helye, ha a perben bizonyítást nyer jogszabálysértő voltuk. E törvényi előírásból kiindulva, az LB a perben rendelkezésre állt adatok alapján azt állapította meg, hogy a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak, a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik. Mint arra más ítéleteiben is utalt már az LB, a bírágösszeg érintése csakis jogszabálysértés következménye lehet. A bíróság saját érvrendszerét nem alakíthat ki a bírágmérsékelés alátámasztásául; ez sérti a jogszerűségi felülvizsgálat törvényi követelményét, önkényes jogalkalmazáshoz, következtelen jogértelmezéshez, és az e téren kialakult joggyakorlat elbizonytalanodásához vezethet. Amennyiben a bírágösszeg meghatározása tekintetében a bíróság jogszabálysértést nem tud megjelölni, annak felülmérlegelésére és – akár pozitív, akár negatív – megváltoztatására nincs jogszerű lehetősége.

Az adott ügyre nézve az LB szerint a másodfokú bíróság által indokként megjelölt „csekély piaci hatást” a GVH – mint az a felülvizsgált határozatból kitűnik – figyelembe vette és értékelt, ezért erre alapotlan a másodfokú bíróság eljárásában a határozat megváltoztatása nem volt jogszerűnek tekinthető.